

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය - ශ්‍රී ලංකාව

දුරස්ථ සහ අධ්‍යයන අධ්‍යාපන කේන්ද්‍රය

වාණිජ හා කළමනාකරණ අධ්‍යයන පීඨය

වාණිජ විද්‍යාවේදී (ගෞරව) උපාධි පළමුවන වසර පරීක්ෂණය (බාහිර)-2024

2026 - අප්‍රේල්

BCOM 18035- මූල්‍ය ගිණුම්කරණය

ප්‍රශ්න සංඛ්‍යාව : හතයි (07)

කාලය : පැය 03 යි

A කොටස අනිවාර්ය වේ.

B කොටසින් ඕනෑම ප්‍රශ්න තුනක් (03) තෝරාගන්න.

A කොටස

ප්‍රශ්න අංක 01

අ) සංවිධානයක ඇල්මැනි පාර්ශවකරුවන් (Stakeholders) හතර දෙනෙකු නම් කර, එම එක් එක් පාර්ශවකරුවන් අදාළ සංවිධානයෙන් මූල්‍ය තොරතුරු ඉල්ලා සිටින්නේ ඇයිද යන්න පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 02 යි)

ආ) මූල්‍ය තොරතුරු පිළියෙල කිරීමේදී සහ ඉදිරිපත් කිරීමේදී සැලකිය යුතු පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවුවද, සංවිධාන විසින් සැමවිටම උසස් තත්ත්වයේ මූල්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පරිශීලකයන්ට එහි ඇති වැදගත්කම, මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වන සංකල්පීය රාමුවේ ඇසුරින් පැහැදිලි කරන්න

(ලකුණු 03 යි)

ඇ) මූල්‍ය වාර්තාකරණය සඳහා වන සංකල්පීය රාමුව (Conceptual Framework for Financial Reporting) තුළ දක්වා ඇති ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය තොරතුරුවල ගුණාත්මක ලක්ෂණ (Qualitative Characteristics) නම් කර පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 10 යි)

ඈ). අරුණ සහ බිම්සර අතුරු ව්‍යාපාරයේ (Athuru Enterprise) සමාන හවුල්කරුවන් වන අතර, ලාභ අලාභ 3:2 අනුපාතයට බෙදා ගන්නා චතුර සහ දමින් හවුල්කරුවන් ලෙස සිටින මිතුරු ව්‍යාපාරය (Mithuru Enterprise) සමඟ ඒකාබද්ධ වීමට තීරණය කර ඇත. ඒකාබද්ධ වන දිනට හවුල් ව්‍යාපාර දෙකෙහි ස්වාධීන මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන පහත පරිදි විය:

විස්තරය	අතුරු (රු.)	මිතුරු (රු.)	විස්තරය	අතුරු (රු.)	මිතුරු (රු.)
ප්‍රාග්ධන ගිණුම්:			වත්කම්:		
අරුණ	800,000		- ඉඩම්	1,000,000	1,200,000
බිම්සර	800,000		- ගොඩනැගිලි	750,000	765,000
චතුර	-	1,013,000	යන්ත්‍ර සූත්‍ර	325,000	-
දමිත්	-	755,000	ගෘහ භාණ්ඩ	214,000	215,000
ජංගම ගිණුම්:			තොග	239,000	141,000
අරුණ	20,000		- ණයගැතියන්	334,000	95,000
බිම්සර	(13,000)		- අනැති මුදල්	20,000	80,000
චතුර	-	-			
දමිත්	-	10,000			
ප්‍රත්‍යාගණන සංචිත	150,000	234,000			
බැංකු ණය	850,000				
ණයහිමියන්	425,000	484,000			
එකතුව	2,882,000	2,496,000		2,882,000	2,496,000

අතුරු ව්‍යාපාරය සහ මිතුරු ව්‍යාපාරය ඒකාබද්ධ වී "අතුරු මිතුරු ව්‍යාපාරය" (Athuru Mithuru Enterprise) නමින් නව ආයතනයක් පිහිටුවන ලදී.

ඒකාබද්ධ වීමේ කොන්දේසි:

- i. නව ව්‍යාපාරය බැංකු ණය වගකීමක් ලෙස භාර නොගනී. ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් මුදල් නොමැති බැවින් අරුණ සහ බිම්සර එම ණය වගකීම භාර ගනී.
- ii. මිතුරු ව්‍යාපාරයේ ගෘහ භාණ්ඩ චතුර විසින් භාර ගනු ලැබේ.
- iii. නව ආයතනය විසින් වත්කම් භාර ගන්නා අගයන්:

	අතුරු	මිතුරු
ඉඩම්	රු 1,500,000	රු 1,450,000
ගොඩනැගිලි	රු 710,000	රු 732,000
යන්ත්‍ර සූත්‍ර	රු 410,000	-
ගෘහ භාණ්ඩ	රු 220,000	-
තොග	රු 243,000	රු 137,000

- iv. අනෙකුත් වත්කම් සහ වගකීම් නව ආයතනය විසින් පොත් අගයයන් යටතේ භාර ගනු ලැබේ.
- v. ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා අතුරු සහ මිතුරු ව්‍යාපාරවල කීර්තිනාමය (Goodwill) පිළිවෙලින් රු 300,000 සහ රු 500,000 ලෙස තක්සේරු කර ඇති අතර, නව ආයතනය එය සිය ගිණුම් පොත්වල පෙන්නුම් කළේය.

- vi. අරුණ, බිම්සර, චතුර සහ දමිත් අතර නව ලාභ අලාභ බෙදා ගැනීමේ අනුපාතය පිළිවෙලින් 2:2:1:1 වේ.
- vii. නව ආයතනයේ මුළු ප්‍රාග්ධනය රු. 6,000,000 විය යුතු අතර එය හවුල්කරුවන්ගේ ලාභ බෙදා ගැනීමේ අනුපාතයට අනුකූල විය යුතුය. අතිරික්ත හෝ උනන්දුවක් හවුල්කරුවන්ගේ ජංගම ගිණුම් හරහා පියවිය යුතුය.

ඉහත තොරතුරු භාවිතා කර ඔබ විසින් පිළියෙල කළයුතු වන්නේ,

1. අතුරු ව්‍යාපාරයේ සහ මිතුරු ව්‍යාපාරයේ මිලදී ගැනීමේ ප්‍රතිශ්ඨාව (Purchase Considerations) ගණනය කිරීම. (ලකුණු 06)
  2. අතුරු ව්‍යාපාරයේ සහ මිතුරු ව්‍යාපාරයෙහි ගිණුම් පොත් වෙත වෙනම වසා දැමීම. (ලකුණු 14)
  3. "අතුරු මිතුරු ව්‍යාපාරයේ" මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය පිළියෙල කිරීම. (ලකුණු 05)
- (මුළු ලකුණු 40 යි)**

B කොටස

ප්‍රශ්න අංක 02

- අ) LKAS 1 – මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමිතියට අනුව පහත සඳහන් සංකල්ප පැහැදිලි කරන්න:
- i. අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පය
  - ii. උපචිත සංකල්පය
  - iii. සමුච්චනය
- (ලකුණු 02 x 3 = 06)
- ආ) LKAS 1 - මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමිතිය යටතේ වත්කම් සහ වගකීම් ජංගම (Current) හෝ ජංගම නොවන (Non-current) ලෙස වර්ගීකරණය කිරීමට භාවිතා කරන නිර්ණායක පැහැදිලි කරන්න. ඔබේ පිළිතුර සඳහා එක් එක් කාණ්ඩයට අවම වශයෙන් එක් උදාහරණයක් බැගින් ඉදිරිපත් කරන්න
- (ලකුණු 06)
- ඇ) වත්කමක හෝ වගකීමක සාධාරණ අගය මැනීම සඳහා SLFRS 13 - සාධාරණ අගය මැනීම ප්‍රමිතිය යටතේ අවසර දී ඇති ඇගයීම් ප්‍රවේශයන් (Valuation Approaches) තුන (03) නම් කර පැහැදිලි කරන්න.
- (ලකුණු 03)
- ඈ) පෙරේරා මැනුමක්වරින් (පුද්) සමාගම සතුව විශේෂිත කාර්මික ඇසුරුම් යන්ත්‍රයක් ඇති අතර එය වසර කෙට පෙර මිලදී ගන්නා ලද්දකි. සමාගම 2026 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරමින් සිටින අතර, SLFRS 13 ප්‍රමිතියට අනුකූලව එම යන්ත්‍රයේ සාධාරණ අගය මැනීම අවශ්‍ය වේ.

පහත තොරතුරු ලබා දී ඇත:

- සමාන සේවා ධාරිතාවයකින් යුත් නවතම යන්ත්‍රයක් දැනට වෙළඳපොළේ රු. 15,000,000 ක මුදලකට ලබා ගත හැකිය.
- යන්ත්‍රයේ ඇස්තමේන්තුගත මුළු ප්‍රයෝජනවත් කාලය වසර 15 කි.
- ස්වයංක්‍රීය තාක්ෂණයේ දියුණුව හේතුවෙන්, මෙම යන්ත්‍රය දැන් ක්‍රියාත්මක කළ හැක්කේ එහි මුල් සැලසුම්ගත ධාරිතාවයෙන් 80% ක ප්‍රමාණයක පමණි. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රු. 800,000 ක කාර්යසාධන යල්පැනීමක් (Functional Obsolescence) හඳුනාගෙන ඇත.
- පසුගිය වසර දෙක තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ඇසුරුම් කර්මාන්තයේ අපනයන ඉල්ලුමේ සැලකිය යුතු පහත වැටීමක් සිදුවී ඇති අතර, එමඟින් මෙවැනි යන්ත්‍රවල ආර්ථික ප්‍රයෝජනය අඩු වී ඇත. ඇස්තමේන්තුගත ආර්ථික යල්පැනීම (Economic Obsolescence) රු. 450,000 කි.

SLFRS 13 යටතේ පිරිවැය ප්‍රවේශය (Cost Approach) භාවිතා කරමින් 2026 මාර්තු 31 දිනට ඇසුරුම් යන්ත්‍රයේ සාධාරණ අගය ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 05)
(මුළු ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 03

අ) LKAS 2 - තොග (Inventories) ප්‍රමිතියට අනුව 'තොග' යන්න අර්ථ දක්වන්න. (ලකුණු 03)

ආ) LKAS 2 - තොග (Inventories) ප්‍රමිතිය යටතේ හඳුනාගනු ලබන විවිධ තොග පිරිවැය වර්ග (inventory costs) මොනවාද? (ලකුණු 03)

ඇ) XYZ නිෂ්පාදන (පුද්) සමාගම වසර තුළ පහත සඳහන් පිරිවැය දරා ඇත.

- අමුද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේ මිල - රු. 500,000
- ලැබුණු වෙළඳ වට්ටම් - රු. 40,000
- ආපසු නොගෙවන ආනයන බදු - රු. 20,000
- ප්‍රවාහන හා හසුරුවන පිරිවැය - රු. 8,000
- සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය - රු. 300,000
- කර්මාන්තශාලා පොදු කාර්ය පිරිවැය (නිෂ්පාදනයට අදාළ) - රු. 90,000
- අසාමාන්‍ය ද්‍රව්‍ය නාස්තිය - රු. 35,000
- විකුණුම් හා බෙදාහැරීමේ වියදම් - රු. 50,000
- පරිපාලන වියදම් (නිෂ්පාදනයට අදාළ නොවන) - රු. 45,000
- විචල්‍ය නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැය (උදා: විදුලිය) - රු. 15,000

LKAS 2 ප්‍රමිතියට අනුකූලව, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හඳුනාගත යුතු තොගවල මුළු පිරිවැය ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 10)

අ) සමාගමක් සතුව වර්ෂය අවසානයේ නොග ඒකක 60 ක් ඇත.

ඒකකයක පිරිවැය - රු. 3,000

ඒකකයක ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් මිල - රු. 3,200

නිම කිරීමට යන ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය (ඒකකයකට) - රු. 150

ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වියදම් (ඒකකයකට) - රු. 100

LKAS 2 ප්‍රමිතියට අනුව අවසන් නොගයේ අගය ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 04)
(මුළු ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 04

අ) LKAS 16 ප්‍රමිතියට අනුව දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ (PPE) අර්ථ දක්වන්න.

(ලකුණු 04)

ආ) දේපළ, පිරියත සහ උපකරණවල ආරම්භක මිනුම්කරණයට (Initial Measurement) ඇතුළත් වන පිරිවැය මොනවාද?

(ලකුණු 06)

ඇ) යන්ත්‍රෝපකරණ ඒකකයක ධාරණ අගය (Carrying amount) රු. 2,500,000 කි. වසර තුළ එය ප්‍රත්‍යාගණනය කළ අතර එහි සාධාරණ අගය රු. 3,100,000 දක්වා වැඩි විය. මීට පෙර, මෙම වත්කමට අදාළව රු. 200,000 ක ප්‍රත්‍යාගණනය අඩුවීමක් ලාභ හෝ අලාභ ගිණුමේ හඳුනාගෙන තිබුණි. මෙම ප්‍රත්‍යාගණනය වැඩිවීම සඳහා වන ගිණුම්කරණ ප්‍රතිකර්ම පැහැදිලි කර එය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කළ යුතු ආකාරය පෙන්වන්න.

(ලකුණු 05)

ඈ) LKAS 16 ප්‍රමිතියට අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ සම්බන්ධයෙන් කළ යුතු අනාවරණ අවශ්‍යතා (Disclosure requirements) පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 05)
(මුළු ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 05

අ) LKAS 23 – ණය ගැනීමේ පිරිවැය ප්‍රමිතියට අනුව පහත සංකල්ප පැහැදිලි කරන්න.

- i. ණය ගැනුම් පිරිවැය (Borrowing Costs)
- ii. සුදුසුකම් ලබන වත්කම් (Qualifying Assets)

(ලකුණු 2 x 02 = 04)

ආ) LKAS 23 – ණය ගැනීමේ පිරිවැය ප්‍රමිතියට අනුකූලව ආයතනයක් විසින් ණය ගැනීමේ පිරිවැය සම්බන්ධයෙන් පහත ක්‍රියාවන් සිදු කළ යුත්තේ කවදාදැයි පැහැදිලි කරන්න.

- i. ප්‍රාග්ධනීකරණය ආරම්භ කිරීම (Commence Capitalization)

- ii. ප්‍රාග්ධනීකරණය නාවකාලිකව නැවැත්වීම (Suspend Capitalization)
- iii. ප්‍රාග්ධනීකරණය නතර කිරීම (Cease Capitalization)

(ලකුණු 02 x 3 = 06)

අ) ආලෝක සමාගම නව නිෂ්පාදන කම්හලක් ඉදිකිරීම සඳහා 2025 අප්‍රේල් 1 දින වාණිජ බැංකුවකින් 12% ක වාර්ෂික සඵල පොලී අනුපාතයක් යටතේ රු. 2,000,000 ක ණය මුදලක් ලබා ගත්තේය. අරමුදල් පහත පරිදි භාවිතා කරන ලදී:

- රු. 1,200,000 ක් වහාම කම්හලේ ඉදිකිරීම් කටයුතු සඳහා යොදා ගන්නා ලදී.
- ඉතිරි රු. 800,000 අවශ්‍ය වන තෙක් වාර්ෂිකව 8% ක පොලියක් උපයන ස්ථාවර තැන්පතුක නාවකාලිකව ආයෝජනය කරන ලදී.
- කම්හලේ ඉදිකිරීම් 2025 දෙසැම්බර් 31 දින අවසන් වූ අතර, එම දිනය වන විට කම්හල එහි අපේක්ෂිත භාවිතය සඳහා සූදානම්ව තිබුණි.
- නාවකාලික ආයෝජනය 2025 දෙසැම්බර් 31 දින ආපසු ලබාගෙන කොන්ත්‍රාත්කරුට ගෙවන ලදී.
- සමාගම 2026 අප්‍රේල් 1 දින නව පිරියතින් වාණිජ නිෂ්පාදන කටයුතු ආරම්භ කළේය.

ඔබ විසින්:

- i. ප්‍රාග්ධනීකරණය කළ යුතු ණය ගැනුම් පිරිවැය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 04)
- ii. LKAS 23 – ණය ගැනීමේ පිරිවැය ප්‍රමිතියට අනුකූලව, 2026 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා වියදමක් ලෙස හඳුනාගත යුතු මුදල ගණනය කරන්න. (ලකුණු 03)
- iii. 2026 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සහ 2026 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනයේ අදාළ උපුටා ගැනීම් දක්වන්න. (ලකුණු 03)
(මුළු ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 06

අ) SLFRS 15 - පාරිභෝගිකයන් සමඟ ඇති කරගන්නා ගිවිසුම් වලින් ලැබෙන ආදායම ප්‍රමිතිය මගින් හඳුන්වා දී ඇති ආදායම් හඳුනාගැනීම සඳහා වන පියවර පහේ ආකෘතිය (Five-step model) පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 06)

ආ) කාලයන් සමඟ සපුරාලනු ලබන කාර්යසාධන බැඳීම (Performance obligations satisfied over time) සහ යම් නිශ්චිත අවස්ථාවකදී සපුරාලනු ලබන කාර්යසාධන බැඳීම (Performance obligations satisfied at a point in time) අතර වෙනස, එක් එක් අවස්ථාව සඳහා උදාහරණ දෙකක් බැගින් දක්වමින් පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 06)

අ) අමායා (පුද්) සමාගම 2025 අප්‍රේල් 1 දින පාරිභෝගිකයෙකුට රු. 1,200,000 කට භාණ්ඩ විකිණීම සඳහා ගිවිසුමකට එළඹුණි. ගිවිසුමට ඇතුළත් වන්නේ:

- භාණ්ඩ බෙදා හැරීම (ස්වාධීන විකුණුම් මිල: රු. 1,000,000)
- වසරක නොමිලේ නඩත්තු සේවාව (ස්වාධීන විකුණුම් මිල: රු. 300,000)
- භාණ්ඩ 2025 අප්‍රේල් 1 දින බෙදා හරින ලද අතර, නඩත්තු සේවාව වසර පුරා සමානව සපයනු ලැබේ.

අවශ්‍යවන්නේ,

i. ගනුදෙනු මිල (Transaction price) එක් එක් කාර්යසාධන බැඳීම අතර බෙදා හැර දක්වන්න.

(ලකුණු 04)

ii. 2026 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා හඳුනාගත යුතු ආදායම ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 04)

(මුළු ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 07

අ) SLFRS 16 - බදු (Leases) ප්‍රමිතියට අනුව “බදු” (Lease) යන පදය පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 02)

ආ) SLFRS 16 - බදු ප්‍රමිතිය යටතේ පවතින හඳුනාගැනීම් නිදහස් කිරීම් (Recognition exemptions) සඳහන් කර පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 04)

ඇ) කල්බදු ගැණුම්කරුගේ දෘෂ්ටිකෝණයෙන් (Lessor’s perspective), කල්බදු ගිවිසුම් මූල්‍ය කල්බදු(Finance leases) හෝ මෙහෙයුම් කල්බදු (Operating leases) ලෙස වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ. මෙම වර්ගීකරණය, එම වර්ග දෙක අතර පැහැදිලි වෙනස දක්වමින් පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 04)

ඈ) ප්ලාටිනම සමාගම 2025 අප්‍රේල් 1 දින යන්ත්‍රෝපකරණ ලබා ගැනීම සඳහා කල්බදු ගිවිසුමකට එළඹුණි. පහත තොරතුරු ලබා දී ඇත:

- 2025 අප්‍රේල් 1 දින මූලික ගෙවීම: රු. 100,000
- වාර්ෂික කල්බදු ගෙවීම්: රු. 70,000 බැගින් වසර 4 ක් සඳහා වසර අවසානයේදී ගෙවිය යුතුය (පළමු ගෙවීම 2026 මාර්තු 31 දින).
- බදු කාලය අවසානයේ ගෙවිය යුතු සහතික කළ අවශේෂ අගය: රු. 15,000
- බදුකරු විසින් දැරූ මූලික සෘජු පිරිවැය: රු. 25,000
- බදු ගිවිසුමෙහි අන්තර්ගත වාර්ෂික පොලී අනුපාතය: 10%

ඔබ විසින් පහත දෑ ගණනය කළයුතුය.

i. කල්බදු ආරම්භක දිනයේ පවතින කල්බදු වගකීම (Lease liability) ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 02)

ii. භාවිත කිරීමේ අයිතිය සහිත වත්කම් (Right-of-use asset) ලෙස හඳුනාගත යුතු මුදල ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 04)

iii. 2026 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා ජලාධිකාරී සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අදාළ උපුටා ගැනීම් දක්වන්න

(ලකුණු 04)

(මුළු ලකුණු 20)